

- Шабля. - № 97125740; Заявл. 01.12.1997; Опубл. 15.11.2000; Бюл. № 6-II. – 6 с.
2. Деклараційний патент 32746 А Україна, А01К 67/00. Метод екстер'єрного завбачення живої маси дорослих тварин / Володимир Петрович Шабля. - № 98031335; Заявл. 17.03.1998; Опубл. 15.02.2001; Бюл. № 1. – 6 с.
 3. Національний стандарт України “Велика рогата худоба. Методи оцінки продуктивності та племінної цінності телиць і нетелей”. Розроблено: Інститут тваринництва УААН. Розробники: Л.Данець; В.Даншин, З.Ємець; І.Задорожна, Т.Осипенко; В.Шабля (керівник розробки). – Київ. - МінАПУ, Держспожив-стандарт України.– 2006.– 16 с.
 4. Деклараційний патент 32747 А Україна, А01К 67/02. Спосіб прогнозування відтворної здатності великої рогатої худоби за гістологічними показниками / Володимир Петрович Шабля. - № 98031336; Заявл. 17.03.1998; Опубл. 15.02.2001; Бюл. № 1. – 6с.
 5. Патент 23826 А Україна, А01К 67/02 Спосіб добору малоцінних і високоцінних телиць / Володимир Петрович Шабля, Олександр Степанович Погорелов - № 97052171; Заявл. 12.05.97; Опубл. 16.06.98.
 6. Патент 16938 Україна, А01К67/02 Спосіб прогнозування молочної продуктивності корів / Борис Олександрович Агафонов, Володимир Петрович Шабля. А1 1724138; Заявл. 28.03.90; Опубл. 29.08.97, Бюл. № 4.
 7. Шабля В.П., Данець Л.М. Прогноз продуктивного довголіття корів за живою масою телиць на вирощуванні // Збірник наукових праць Вінницького державного аграрного університету. – Вип. 22. Частина 1. - 2005. - С. 148-151.
 8. Національний стандарт України “Велика рогата худоба. Бугаї-плідники. Оцінювання племінної цінності методом BLUP”. Розроблено: Інститут тваринництва УААН. Розробники: В.Даншин, І.Задорожна, С.Рубан, В.Шабля (керівник розробки). – Київ. - МінАПУ, Держспоживстандарт України. – 2006. – 10 с.

УДК: 636.5:636.083.37

ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ МОЛОДНЯКУ ПТИЦІ ЯЄЧНОГО НАПРЯМУ ПРОДУКТИВНОСТІ

Щербина О.В. – аспірант, ХДАУ

Постановка проблеми. При проведенні комплексної оцінки сучасних кросів птиці важливим є врахування всіх особливостей росту і розвитку особин від початку і до продуктивного періоду, оскільки рівень несучості обумовлений значною кількістю чинників. Практичними дослідженнями доведено, що рівень живої маси на початку несучості значною мірою визначає подальшу продуктивність птиці. При цьому надзвичайно важливим є те, як птиця досягає того чи іншого значення живої маси: кінцевий розмір і значення живої маси сформованого організму визначається характером росту. А ці конкретні значення динаміки процесу росту є відображенням особливостей реалізації і гене-

тичної інформації в онтогенезі і в кінцевому підсумку ріст тварин відбувається у суворій відповідності з його спадковими особливостями. Тому вивчення росту і розвитку ремонтного молодняку сучасних високопродуктивних кросів є актуальним і своєчасним.

Стан вивчення проблеми. Закономірності росту і розвитку птиці розглядаються нині як критерії оцінки її племінної цінності, тому їх використання дає змогу прогнозувати продуктивність, виходячи з даних, які отримані за початковий період оцінки. Дослідження росту і розвитку птиці є досить чисельними [1,2,3]. Однак, дослідження в цьому плані, особливо ті, що мають за мету удосконалити критерії оцінки закономірностей росту і встановлення їх зв'язків з продуктивними і відтворювальними якостями, залишаються актуальними.

Завдання і методика досліджень. Виходячи з актуальності досліджень питань росту і розвитку ремонтного молодняку, нами в умовах ПАТ «Чорнобаївське» Білозерського району Херсонської області проведено досліди з використанням птиці фінального гібриду кросу Іза Браун.

Основними завданнями досліджень були: визначити закономірності зміни показника живої маси ремонтного молодняку розподіленого на класи за живою масою і довжиною плесни; дослідити основні статистичні ознаки (коефіцієнт варіації і $(Cv, \%)$ і середньоквадратичне відхилення (σ)); визначити середньодобові прирости та їх зв'язок з живою масою особин у віці 90 діб; визначити збереженість поголів'я контрольної (не розсортованої) і дослідних груп.

Основними методами досліджень є загальноприйняті методи аналізу та синтезу, варіаційної статистики [4].

Результати досліджень. Останнім часом у птахівництві все більше привертається уваги до вирощування птиці в рівновагових угрупованнях, яке дозволяє підвищити рівень як ячної, так і м'ясної продуктивності птиці.

Нами було вивчено динаміку живої маси та збереженість курчат за різними класами розподілу (табл. 1).

Перевага за живою масою протягом всього періоду вирощування спостерігалась у групі птиці класу M^+M^- , M^+M^+ порівняно з контрольною групою.

Починаючи з добового віку перевага в групі класу M^+M^- склала 0,4г, група M^+M^+ відповідно 1,8г, починаючи з першої декади, розсортовані курчатка досить швидко нарощують живу масу, ця тенденція зберігалась до кінця періоду вирощування і склала наприкінці періоду вирощування в групах M^+M^- і M^+M^+ досить високий результат, переважаючи контроль на 207,3 г і 263,4 г. У групах класу M^-M^- , M^0M^0 курчата добового віку мали незначні відхилення від контрольної групи на 5,0 г, 4,6 г, 1,1 г відповідно. За період вирощування у вищезгаданих групах ми спостерігаємо вирівнювання за живою масою, а в останню декаду перевагу над контрольною групою на 133,6 г, 240,3 г, 20,9 г.

Збереженість молодняку в дослідних групах за весь період вирощування суттєво відрізняється від контрольної групи і складає наступні показники: M^-M^- - 96,5%; M^+M^- - 98,6%; M^0M^0 - 96,2%; M^+M^- - 98,6%; M^+M^+ - 96,7%, перевага за збереженістю порівняно з контрольною групою відмічена у курчат за всіма класами розподілу \approx на 1,2%.

Таблиця – 1. Динаміка живої маси та збереженість курчат за різними класами розподілу, гр, %.

Вік днів	Клас птиці								
	контроль			М ⁰ М ⁰			М ⁺ М ⁺		
	$\bar{X} \pm S \bar{x}$	σ	Cv, %	$\bar{X} \pm S \bar{x}$	σ	Cv, %	$\bar{X} \pm S \bar{x}$	σ	Cv, %
1	34,6 ± 0,41	3,14	9,1	29,6 ± 0,25	1,74	5,8	30,0 ± 0,47	2,78	9,2
10	54,8 ± 0,70	5,30	9,6	52,1 ± 1,50	10,30	19,7	54,2 ± 1,52	9,01	16,6
20	92,8 ± 2,26	17,08	18,4	70,8 ± 0,74	5,09	7,2	79,2 ± 1,77*	10,52	13,2
30	152,4 ± 6,00	45,32	29,7	145,1 ± 3,08	21,15	14,5	107,1 ± 1,97*	11,68	10,9
40	282,1 ± 6,85	51,77	18,35	194,3 ± 2,31	15,87	8,1	241,9 ± 8,80	52,09	21,5
50	440,6 ± 8,73	65,97	14,9	382,7 ± 8,65	59,30	15,4	411,9 ± 9,16	54,19	13,1
60	587,1 ± 6,05	45,69	7,7	524,3 ± 10,62*	72,81	13,8	589,8 ± 16,26*	96,22	16,3
70	708,5 ± 5,72	43,20	6,1	636,6 ± 14,24*	97,67	15,3	697,5 ± 7,59*	44,93	6,4
80	1020,1 ± 9,81	74,07	7,2	1020,7 ± 8,78**	60,19	5,8	1044,0 ± 7,47*	42,21	4,2
90	1105,5 ± 14,65	110,63	10,0	1239,1 ± 19,31**	132,35	10,6	1345,8 ± 20,72**	122,59	9,1
Збереженість, %	95,9			96,5			96,2		
Вік днів	Клас птиці								
	М ⁰ М ⁰			М ⁺ М ⁺			М ⁺ М ⁺		
	$\bar{X} \pm S \bar{x}$	σ	Cv, %	$\bar{X} \pm S \bar{x}$	σ	Cv, %	$\bar{X} \pm S \bar{x}$	σ	Cv, %
1	33,5 ± 0,20	2,52	7,5	35,0 ± 0,50	3,21	9,2	36,4 ± 0,42	2,73	7,5
10	52,0 ± 0,69	8,68	16,6	63,3 ± 1,21	7,77	12,2	53,7 ± 0,74	4,83	8,9
20	98,7 ± 1,30	16,34	20,2	102,7 ± 1,53*	9,84	9,5	102,6 ± 2,49	16,16	15,7
30	146,0 ± 3,33	41,67	28,5	216,3 ± 10,58	67,79	31,3	188,5 ± 6,89	44,66	23,7
40	289,7 ± 3,90	48,74	16,8	388,7 ± 10,5***	64,34	16,5	307,8 ± 5,60	36,30	11,7
50	396,4 ± 4,91	61,42	15,4	409,8 ± 11,35	72,72	17,7	471,7 ± 8,44	54,74	11,6
60	535,3 ± 5,78*	72,30	13,5	580,6 ± 7,08*	45,34	7,8	586,4 ± 7,01***	45,47	7,7
70	656,1 ± 4,74*	59,31	9,0	720,2 ± 4,39*	28,14	3,9	716,2 ± 3,66	23,77	3,3
80	886,7 ± 13,74**	171,62	19,35	959,2 ± 22,51**	144,18	5,0	1134,6 ± 25,77**	167,02	14,7
90	1126,4 ± 18,74	234,06	20,7	1312,8 ± 29,56*	189,31	14,4	1368,9 ± 24,45	158,49	11,5
Збереженість, %	96,2			98,6			96,7		

Примітка: * - P<0,05; ** - P<0,01; ***- P<0,001.

Визначення ступеня мінливості ознак у популяціях має важливе значення в селекції. Саме величиною мінливості визначається можливість поліпшення шляхом відбору кращої птиці у племінних стадах [5].

Визначення ступеня мінливості живої маси дає можливість проаналізувати вирівняність поголів'я, що забезпечується відповідно попередньою селекційною роботою з батьківськими формами.

Середньоквадратичне відхилення за показниками живої маси в групі класу M^-M^- склало у першу декаду вирощування від 1,74г. і 132,35г. – наприкінці вирощування, відповідно в групі класу M^-M^+ - 2,78г – 122,59г; M^0M^0 – (2,52г – 234,06г); M^+M^- - (3,21г – 189,31г); M^+M^+ - (2,73г – 158,49г); контроль – (3,14г – 110,63г).

Коефіцієнт варіації має виражену нерівномірність за періодами вирощування. При високих показниках коефіцієнта варіації спадковість нижча, оскільки зростає доля паратипової мінливості у загальній фенотиповій. Найнижчий показник коефіцієнта варіації в дослідній групі M^-M^- спостерігався в добовому віці – 5,8%, після чого іде підйом за цим показником, максимальне значення відмічено у другій декаді 19,7%. У групі M^-M^+ максимально низький коефіцієнт варіації було відмічено в віці 80-діб (4,2%), найвище значення за цим показником відмічено в четвертій декаді вирощування – 21,5%.

Досить сталий вищевказаний показник ми спостерігаємо і в групі модального класу у другій, четвертій, п'ятій і шостій декаді вирощування – 16,6%, 16,8%, 15,4%, 13,5% у другій і третій декаді було відмічено максимальне збільшення до 20,2% - 28,5%. Курчата групи M^+M^- мали найнижчий показник у сьомій декаді – 3,9%, найбільший у тридцяти добовому віці – 31,3%, у подальші періоди вирощування спостерігається динаміка зменшення цього значення. Група курчат за класом розподілу M^+M^+ мала найнижче значення в сьомій декаді вирощування 3,3%, а найбільше значення ми спостерігаємо в третю декаду – 23,7%, в останній період – 11,5%. Динаміка мінливості коефіцієнта варіації в контрольній групі також має виражену нерівномірність, як і в дослідних групах, найменше значення відзначається в сьомій декаді – 6,1%, найвищий показник було відмічено у тридцятидобовому віці – 29,7%, наприкінці періоду вирощування коефіцієнт варіації склав – 10,0%.

У ході досліджень нами було визначено середньодобовий приріст курчат у рівновагових угрупованнях (табл.3).

Таблиця 2 - Середньодобовий приріст курчат, г

Вік днів	Клас птиці					
	контроль	M^-M^-	M^-M^+	M^0M^0	M^+M^-	M^+M^+
1	-	-	-	-	-	-
10	2,0	2,6	2,6	2,0	2,8	1,7
20	3,8	1,9	2,5	4,6	3,9	4,9
30	5,9	7,4	2,8	4,7	11,3	8,6
40	12,9	4,9	13,4	14,3	17,2	11,9
50	15,8	18,8	17,0	10,6	2,1	16,3
60	14,6	14,1	17,8	13,9	17,0	11,4
70	12,1	11,2	10,7	12,1	13,9	12,9
80	31,1	38,4	34,6	23,0	23,9	41,8
90	8,5	21,8	30,1	23,9	35,3	23,4

Проаналізувавши таблицю 2, нами було встановлено, що середньодобовий приріст курчат був досить нерівномірний.

У першу декаду вирощування значення середньодобових приростів були майже на одному рівні у всіх групах. Починаючи з другої декади вирощування відхилення від контрольної групи відмічається в групах класу M^-M^- і M^-M^+ на

1,9 г і 1,3 г відповідно, курчата модальної групи і груп $M^+ M^-$ і $M^+ M^+$ мали незначну перевагу.

Стабілізація швидкості росту за всіма класами розподілу спостерігається з шостої декаді. Найнижче значення середньо-добового приросту ми спостерігали лише в групі $M^- M^-$, модальній групі і в групі $M^+ M^+$ але не суттєво порівняно з контрольною групою на 0,1 г, 0,7 г, 3,2 г відповідно. В останній період вирощування птиця в дослідних групах значно перевищувала за середньодобовим приростом курчат контрольної групи.

Середньодобовий приріст живої маси курчат за весь період вирощування мав незначну перевагу над контрольною групою, ця перевага склала в групах: $M^- M^-$ - 12,9%; $M^- M^+$ - 22,8%; $M^0 M^0$ - 2,0%; $M^+ M^-$ - 19,3%, $M^+ M^+$ - 24,6%.

Висновки та пропозиції. Проведені дослідження показали, що ремонтний молодняк має досить стабільний генетичний потенціал. При виборі кросу є необхідність використовувати інформацію, одержану на конкурсних випробуваннях. Для ефективного використання яєчних кросів слід створювати їм необхідні умови годівлі та утримання згідно з рекомендаціями фірми – постачальника. Тільки в цьому випадку можна одержати прояву кросом генетичного потенціалу за життєздатністю, створити умови для подальшого вдосконалення птиці заводськими методами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ярошенко Ф.О. Птахівництво України: стан, проблеми і перспективи розвитку: автореф.: дис. на здобут. наук. ступ. доктора ек. наук. – Київ. 2004. – 33с.
2. Степаненко Н.В. Моделювання і прогнозування несучості кросу «Беларусь - 9» / Н.В. Степаненко // Птахівництво. 2003. – вип. 53. – с.130 – 134.
3. Федоров В.И. Рост, развитие и продуктивность животных. / В.И.Федоров. – М.: Колос, 1973. – 276с.
4. Плохинский Н.А. Математические методы в биологии. – М.: Изд-во МГУ, 1978. – 266 с.
5. Кошич И.И. Селекция в птицеводстве. – М.: Колос, 1992. – С. 272.

УДК 636.4.082

ПОРІВНЯЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ ВІДГОДІВЕЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДНЯКУ СВИНЕЙ РІЗНИХ ПОЄДНАНЬ

Ясюк І.І. – аспірант, Інститут свинарства і агропромислового виробництва НААН

Постановка проблеми. Численні наукові дослідження та виробнича практика свідчать про те, що потужним важелем підвищення продуктивності свиней є ефект гетерозису, який проявляється при використанні вітчизняних і зарубіжних порід у різних поєднаннях [1]. У сучасній ринковій економіці отримання дешевої високоякісної та конкурентоздатної свинини є особливо актуальним. Дану про-